

YILLARIN ESKİTEMEDİĞİ MÜŞRİK SÖYLEM "ATALARIMIZ ÖYLE DİYOR!..."

Doğru olduğuna inandığı ve ezbere bildiği bir konuya aykırı bulduğu bir düşünce karşısında "Bu kadar kişi yanılıyor da, sen mi doğru söylüyorsun?!" diyen biriyle hiç karşılaştınız mı? Peki, bu söylemin bir müşrik ağzı olduğunu ve tarih boyunca tüm nebi ve rasullere karşı kullanıldığını biliyor muydunuz? Ya da bu söylemin Allah tarafından reddedildiğini ve yapılan yanlışlar için Ahirette bunun bir mazeret olarak kabul edilmeyeceğini?

Keyif Verici Ama Hatalı Bir Akıl Yürütme!

Felsefeciler ve mantıkçılar, otoriteye ya da geçmişe atıfta bulunarak bir düşüncenin ispatı ya da reddini bir mantık hatası yani yanlış akıl yürütme olduğunu söylüyor olsalar da, Kur'an kültüründen uzak zihinler için "bu kadar kişi yanılıyor da, sen mi doğru söylüyorsun?!" türünden bir söylem çok etkileyici olsa gerek! Düşünsenize bir kere, asırlar boyunca, onca âlim yanlış yapacak, bildiğiniz, tanıdığınız, her gün onlarca hatasına şahit olduğunuz ve hatta belki de hiç hoşlanmadığınız biri doğruyu bulmuş olacak. Olabilir mi böyle bir şey? Kabul etmeliyiz ki bu soruya "olamaz" demek hem çok rahatlatıcı, hem de huzur verici. Üstelik buna "olamaz" diyenler bu tavırlarıyla hem geçmişlerine vefa göstermenin iç huzurunu hem de sırtlarını çoğunluğa dayamanın dayanılmaz hafifliğini yaşıyor olmalı. Bu söylemi

yöneltilikleri kimselere karşı elde ettikleri sözde zaferin verdiği haz da cabası.

İşin Aslı Öyle Değil!

Ama işin aslı hiç de öyle değil. Kur'an, sorgulamadan, herhangi bir şüphe duymadan sırtını geleneğe ve sayısal çoğunluğa dayayanların keyfini kaçırarak bir ihtimalden söz ediyor ve şöyle diyor:

"Peki, ya ataları herhangi bir konuda aklını çalıştırmamış ve doğruyu bulamamışlarsa?!" (Bakara 2/170)

Özrü Kabahatinden Büyük!

Geleneğin tamamı yanlış olmayabilir; içinde pek çok doğruyu barındırabilir. Ama herhangi bir konuda tutu-

lan yanlış bir yol insanın başına dünya ve Ahirette telafi edilemez işler açabilir. Telafi edilememesi onun sadece yanlış olmasından değil, izah edilemez olmasındandır. Çünkü "bunu atalarımın böyle gördüm" şeklindeki bir izahın mazeret kabul edilebileceğine dair Kur'ân'da herhangi bir şeye rastlamış değiliz. Dolayısıyla herhangi bir yanıştan dolayı hesaba çekilecek kişinin böylesi bir mazeret beyanı "özü kabahatinden büyük" türünden olacaktır. Allah Teâlâ, Ahirette şirk konusunda hesaba çekilirken, "bilmiyorduk" ya da "atalarımızı takip ettik" türünden bir beyanın kabul edilmeyeceğini A'râf sûresinin 172. ve 173. âyetlerinde bildirmiştir. Aynı mazeretin Kitab'ın açıkladığı hususlarda mesela ibadetler ya da günlük hayata dair yaptığımız yanlışlar konusunda da kabul edilmeyeceğini, Kitap'tan sorumlu tutulacağımızı bildiren Zuhur sûresinin 43. ve 44. âyetleri ortaya koymaktadır. Söz konusu âyetlerin meali şöyledir:

"Sana vahyolunana sınıksız tutun! Hiç kuşku yok, sen doğru yol üzeresin. Sana vahyolunan, hem senin ve hem de kavmin için bir hatırlatmadır. Bundan sorguya çekileceksiniz."

İnsanlar, onunla hükümler diyerek kitabın indirildiğini bildiren pek çok âyet de bunu teyit etmektedir.²

Kur'ân İncil'e ve Tevrat'a Atıfta Bulunmuş ama Geleneği Reddetmiştir

Kur'ân, kendisinden altı asır önce gelen İncil'e; İncil'den çok daha önce inen Tevrat'a atıfta bulunmuş ama bu kitaplar çerçevesinde oluşturulan birikim ve geleneğin söz etmemiş aksine Kitaba aykırı olanı reddetmiştir. Kur'ân, Yakub (a.s.)'in haram kıldıkları dışında kendilerine ceza olarak herhangi bir şeyin haram kılınmadığını iddia eden Yahudilerin bu konudaki geleneksel söylemlerini reddetmiş ve "Getirin Tevrat'ı da okuyun; eğer iddianızda haklıysanız" demiştir.³

Yine Kur'ân, geçici bir bedel karşılığı, "bu Allah katındandır" diyerek elleriyle kitap yazanların "Ateş bizi yaksa yaksa, birkaç gün yakar" iddialarını reddederken esasında bu konuda oluşmuş geleneği reddetmiştir.⁴ Çünkü Yüce Allah bu söylemi dillendirenlere şunu sormaktadır:

"De ki: 'Siz Allah katından söz mü aldınız? Öyleyse Allah sözünden dönmez. Yoksa siz Allah'a karşı bilemediğiniz bir şeyi mi uyduruyorsunuz?'" (Bakara 2/80)

Bir başka âyette aynı kişilerin esasında yapmış oldukları şey şöyle ifade edilmektedir:

"... Diyorlar ki: 'O ateş bizi yaksa yaksa, birkaç gün yakar'. Uydura geldikleri şeyler, onları dinleri konusunda iyice yanıltmıştır.'" (Âl-i İmrân 3/24)

Kur'ân ne sayısal çoğunluğa ne de tümünden geleneğe karşıdır. Doğru yolda olan sayısal çoğunluk bir güçtür. Doğruyu aktaran ve ona yönelen gelenek de makbuldür. Kur'ân tüm nebilerin üzerinde yürüdüğü yolu doğru sayar ve Rasûlullah'a hedef olarak onu gösterir. İlgili âyet şöyledir:

"Bunlar Allah'ın yola gelmiş saydığı kimselerdir; sen de onların yoluna gir." (En'âm 6/90)

Yukarıdaki âyette hedef olarak gösterilen yol, Allah'ın indirdikleridir. O halde, takip edilmesi gereken bir geleneğin söz edilecekse, o gelenek Allah'ın indirdiklerinin üzerine bina edilmiş olmalıdır. Nisâ sûresinin 115. âyetinde de, müminlerin yolu dışında bir yola tabi olanlar tehdit edilmektedir. Âyet şöyledir:

"Doğru yol kendisi için apaçık belli olduktan sonra kim bu Elçiden ayrılır ve müminlerin yolundan başka yolu girerse onu döndüğü yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Ne kötü hale gelmedir o!"

"Doğru yol kendisi için apaçık belli olduktan sonra kim bu Elçiden ayrılır ve müminlerin yolundan başka yolu girerse onu döndüğü yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Ne kötü hale gelmedir o!"

Âyette geçen "müminlerin yolu" ifadesi ile kastedilenin, Kur'ân bütünlüğü içerisinde ele alındığında, Allah'ın yolu olduğu görülür. Ne gariptir ki, bu âyet geleneğin icmânı yani bir nevi siyaset güdümlü geleneğin delili olarak ele alınır.

Bu durumda Kur'ân'ın şüpheyle yaklaşılmasını tavsiye ettiği gelenek Allah'ın indirdikleriyle çelişen gelenektir. Şu âyeti bu gözle okumaya çalışalım:

"Onlara, 'Allah ne indirmişse ona uyun' dense, 'Hayır! Biz atalarımızın yoluna uyarız' derler. Peki, ya ataları herhan-

Felsefeciler ve mantıkçılar, otoriteye ya da geçmişe atıfta bulunarak bir düşüncenin ispatı ya da reddini bir mantık hatası yani yanlış akıl yürütme olduğunu söylerler.

gi bir konuda aklını çalıştırmamış ve doğruyu bulamamışlarsa?!" (Bakara 2/170)

Kavramadığı Sese Karşılık Öten Karga Misali

Yukarıdaki âyette, atalarından tevarüs eden geleneği Allah'ın indirdiklerine tercih edenlerden söz edilmektedir. Bu, gerçeği görmezden gelmek, umursamaz bir tavır takınmaktır. Bu tavrı gösterenler, yani "Allah ne diyor ona bir baksana" diyene, "ilgilenmiyorum, atalarım gerekeni söylemişlerdir" diyenler, esasında durumun ciddiyetini dahi anlamaktan uzak kişilerdir. Onun için âyetin devamında bu kimseler şöyle tasvir edilmektedir:

"Görmezlikten gelen bu kişiler, kavramadığı sese karşılık öten karga gibidirler; duydukları sadece bağırma ve çağırma. Sağır, dilsiz ve kördürler. Onlar akıllarını kul-

lanmazlar." (Bakara 2/171)

Din Kabul Ettiği Gelenek Uğruna Rasûle Karşı Çıkan Bir Dindar!

Âyet oldukça açıktır. Kendisine âyet okunduğunda "ben atalarımın duyduğumu yaparım" diyenler kavramadığı sese karşılık öten karga gibidir. Çünkü bu kişiler kendilerine okunan âyeti anlayıp kavrayamamaktadırlar. Bu hâl üzere geleneğe sarılan, yani geleneği bir nevi din sayan kişiler dindar olduklarını sanıp Allah'a şirk koşan, dolayısıyla da kafirlik eden kişilerdir. Onların din dediği, Allah'ın dini değil menfaatlerinin gereği olan dindir. Dolayısıyla bu tavrı gösterenler rasulleri de kabul etmezler. Düşünsenize bir kere, din kabul ettiği gelenek uğruna rasûle karşı çıkan bir dindar! Şu âyet bu tür kişilerden bahsetmektedir:

"Onlara Allah'ın indirdiğine ve Elçisi'ne gelin dense; "Atalarımızda gördüğümüz bize yeter" derler. Ya

ataları bir şeyi bilememiş ve doğruyu bulamamışlarsa?" (Mâide 5/104)

Daha Önce Duyulmamış Olma Mazereti

Daha önce duyulmamış olmaması da gerçeğin reddini gerektirmez. Buna rağmen bu söylem de müşriklerin ezber cümlelerindedir. Rasullere ve onların tebliğ ettiklerine karşı bunu da kullanmışlardır. İlgili âyet şöyledir:

"Tüm ilahları tek ilaha indiriyor öyle mi?! Şaşılacak şey doğrusu! Önderleri öne çıkıp şöyle dedi: 'Devam edin, ilahlarınıza sahip çıkın! Şu an yapılması gereken şey bu! Hiç böyle bir şey duymadık. Temelsiz şeyler bunlar.'" (Sâd 38/5 vd.)

Kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda "bana âyet

Nisâ sûresinin 115. âyetinde geçen "müminlerin yolu" ifadesi ile kastedilenin, Kur'ân bütünlüğü içerisinde ele alındığında, Allah'ın yolu olduğu görülür. Ne gariptir ki, bu âyet gelenekte icmân yani bir nevi siyaset güdümlü geleneğin delili olarak ele alınır.

okuma" diye tepki gösterenler ya da Kur'an'a dönüş hareketini "Kur'an Müslümanlığı sapıklığı" olarak nitelendirenler de esasında tıpkı yukarıdaki âyette olduğu gibi, yandaşlarına 'Devam edin, ilahlarınıza sahip çıkın! Şu an yapılması gereken şey bu!' diyor ve Kur'an'ın ifadesiyle binlerce yıl önceki atalarının kalbiyle hissedip ağızlarıyla konuşmuş oluyorlar. İlgili âyet şöyledir:

"Kendini bilmezler derler ki: 'Allah bizimle de konuşsa yahut bize de bir âyet gelse ya!' Onlardan önceliler de bu ağzı kullanmıştı. Kalpleri birbirine benzemektedir. İlna olmak isteyenler için âyetleri açık açık göstermişizdir." (Bakara 2/118)

Bir şeyin daha önce duyulmamış olması reddi gerektirseydi, tarih boyunca insanların tüm nebi ve rasullere gösterdikleri tepkiyi haklı saymak gerekirdi. Hangi yenilik ve hangi icat insanlar tarafından, daha önce bilinmedik ve duyulmadık olması sebebiyle reddedilebilir ki! İnsanlığın hizmetine sunulan ve daha önce bilinmeyen bir şeyi bu gerekçeyle reddetmek ahmaklık olurken aynı gerekçeyle geleneği savunmak dindarlık sayılabilir mi?

Peki, daha önce duyulmadık ve bilinmedik olan şeyler dünyevi hayatta merak uyandırıp sevinçle karşılanırken, dini hayatta niçin tepkiyle karşılanmaktadır? Acaba bunun sebebi günlük hayattaki yeniliklerin konforu arttırırken dini gerçeklerin bazıları için konforu azaltması olabilir mi? Mekkeli müşriklerin ağızından aktarılan şu ifadeler bunu doğruluyor gibi:

"Dediler: 'Eğer biz seninle birlikte doğru yolu tutacak olursak, yerimizden, yurdumuzdan oluruz.' Biz onları kendi katımızdan azıklansınlar diye, her türlü ürünlerin her yandan gelip yığılacağı korkusuz, kutlu bir çevrede yerleştirmedik mi? Ancak, onların pek çoğu bunu bilmezler." (Kasas 28/57)

Allah'ın indirdiği dinden kimse menfaat sağlayamayacağından insanlar bunu gerçekleştirmek için dini kendileri dizayn ederler. Din, karşılıklı menfaat kurumu haline getirilir. Bu şebekenin içine giren herkes nemalanır. Dışarıda kalanlara cephe alınır, "siz de bizden olun, kazanın" mesajı verilir. Bu durum İbrahim (a.s.)'in dilinden şöyle ifade edilir:

"İbrahim dedi ki: "Sizin bu putlara tutunmanız sadece aranızda kaynaşmaya vesile olsun dindedir. Kıyamet günü biriniz diğerini görmek istemeyecek, her biriniz diğerini dışlayacaktır. Sığınacağınız yer o ateştir. Size yardım eden de olmayacaktır." (Ankebut 29/25)

Geleneğe Sarılmak Kafirliğin Bir Başka Şeklidir!

İnsanların oluşturduğu dinin en tehlikeli düşmanı gerçek din olunca, oluşturulan dinin dindarları, Allah'ın dininin dindarlarını kafir ilan ederler. Bunların, kendilerine âyet okunduğunda gelenekten bahsetmelerinin sebebi budur. Ama esasında bu, Allah'ın indirdiğini görmezden gelmenin bir başka yoludur.

Âyet okuyanlara karşı sürekli hatırlatılan, "geleneği atlayarak Kur'an'a gidilemez", "birikim dikkate alınmadan Kur'an'dan hüküm çıkarmak usulsüzlük, dahası Kitab'ı istismar etmektir", "dini metne indirgememek gerekir", "birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz şu günlerde bu gibi fitnelere karşı uyanık olmak gerekir" gibi uyarıların temelinde, oluşturulan sistemi koruma

amacı vardır. Musa ve Harun (a.s.)'a gösterilen şu tavır bunu açıkça ortaya koymaktadır:

"Dediler ki, 'atalarımızdan görüp bildiğimiz yoldan bizi çevirmek için mi geldin? Bu yerin büyüğü ilkiniz olacaksınız öyle mi? Biz ilkinize de inanmıyoruz.'" (Yunus 10/78)

Ebû Leheb'in, Ukaz panayırında Rasûlullah'ı takip ederek, "Ey İnsanlar! Bu adam azmış. Dikkat edin de atalarınızın dininden uzaklaştırarak sizi de azdırmasın."⁵ şeklindeki uyarısının temelinde de aynı endişe olmalıdır.

Önemli Bir Husus!

Bu arada çok önemli bir hususa okuyucularımızın dikkatini çekmek isteriz. Ümmet içinde en kabul edilemez, en uç ve Kur'an'a taban tabana zıt fikir ve akımların, kendilerini Kur'an'cı olarak tanıttıkları, söyledikleri her söz için bir âyete atıfta buldukları, kendileri dışındakileri de Kur'an'a karşı ilgisiz davranmakla suçladıkları dikkatimizi çekmiştir. Biz bunların da bilinçli ve organize olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü şeytanın askerlerinin, Allah'ın dinine vurulabilecek en kalıcı darbenin Allah'ın kitabından geçtiğini bilmiyor olmaları düşünülemez. Bunların

amaçları, insanlarda, "Kur'ân'dan hareket ederseniz bu duruma düşersiniz" algısını oluşturmaktır. Nitekim pek çok insan kendilerine Allah'ın âyetleri hatırlatıldığında, insanlara, yukarıda sözünü ettiğimiz grupları hatırlatıp "bak sadece Kur'ân demek insanı ne hale düşürüyor" demekte ve bu oyuna gelmektedirler.

Gelenek Bazen de En Büyük Ahlaksızlıklara Maske Yapılır.

Gelenek bazen de en büyük ahlaksızlıklara maske yapar. Hiçbir ahlaksızlık Allah'ın kitabıyla temellendirilemeyeceği için bu gibi durumlarda geleneğe atıfta bulunulur. Günümüzde pek çok faizli işlemin meşru olduğunu söyleyenler bu yola başvururlar. Allah'ın âyetlerini hatırlattığı için İstanbul'dan sürülen İmam Birgivi'ye değil, iktidarın yanında olmayı tercih edenlere atıfta bulunurlar. İlgili âyet şöyledir:

"Bir edepsizlik yaptılar mı 'atalarımızdan böyle gördük. Allah bizden böyle istemiştir' derler. De ki: 'Allah edepsizlik istemez. Allah hakkında bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?'" (A'raf 6/28)

Oluşturulan dinde gelenek öylesine kutsanır ki, belli bir aşamadan sonra Kitap da Sünnet de geleneğe kurban edilir. Apaçık gerçekler, gelenek adına gizlenir. Hatta bir yanıştan dönmek için, "gelenek yanlışmış" dememek amacıyla, "bu, Kitap ve Sünnete göre doğru değilmiş" yerine, "artık bunu devam ettirmemek gerekir" gibi ifadeler kullanılır yahut aynı amaçla yine geçmişten bazılarının muhalif görüşlerine atıfta bulunulur.

İbret Verici İki Örnek!

Küçüklerin evlendirilmesine dair tarihi ve güncel tartışmalarda takınılan tavır bunun sayısız örneklerinden biridir. 1917 Osmanlı Aile Kararnamesi, küçüklerin evlendirilemeyeceğini hükme bağlarken, bunu Kitap ve Sünnetle temellendirmek yerine, bu konuda muhalif ses olarak bilinen İbn Şübrüme ve Ebû Bekir el-As'amm'ın görüşlerine atıfta bulunmayı ve bu tür evliliklerin toplumda yol açtığı

bazı olumsuzluklardan bahsetmeyi tercih etmiştir.⁶

Benzer durum günümüzde de devam etmektedir. 20.08.2014 tarihinde Din İşleri Yüksek Kurulu'na sorduğum "dinimize göre henüz büluğa ermemiş bir çocuk evlendirilebilir mi? Böyle bir nikah kıyıldıysa geçerli olur mu?" şeklindeki soruma, 21.08.2014 tarihinde verilen cevap aynen şöyledir: "İslam fıkıh bilginlerinden İbn Şübrüme ve Ebubekir el Asam küçük yaşta kıyılan nikahların geçerli olmayacağını ifade etmişlerdir. Ayrıca Osmanlı hukuk-ı aile kararnamesine göre de evlenenlerin reşid olmaması du-

rumunda nikah kıyanların sorumlu olacağı hükme bağlanmıştır."

Daha birkaç ay önce, teravîh namazına dair tartışmalarda, dinde şâz görüşlerin yerinin olmadığını söyleyenler, gerektiğinde şâz görüşlere sarılmakta herhangi bir sakınca

görmemektedirler.

Gelenekte küçüklerin evlendirilmesinin geçerli olduğu hususunda neredeyse tam bir ittifak vardır. Günümüzde de devam ettirilen bu uygulamanın Kitap ve Sünnete göre kabul edilemez olduğunu ortaya koymak yerine, fitrata aykırı bu durumun doğru olmadığını yine gelenek içindeki bazı muhalif görüşlere dayandırmaya çalışmak ya da "günün ruhuna uymuyor", "psikolojik ve sosyolojik mahzurları görülüyor" gibi ifadelerle durumu kurtarmaya çalışmak, geleneğin belli bir aşamadan sonra nasıl Kitap ve Sünnetin önüne geçtiğini göstermektedir.

İşi Kitabına Uydurmak!

Yanlış bir yola girenler, belli bir süre sonra isteseler de dönemezler. Girdikleri yolun doğru yol olduğuna inanmak isterler. Yanlışları düzeltmek yerine başka yanlışlara tutunurlar. Meşhur hikâyeyi bilirsiniz;

Bir baba, çocuğuna nüfus kağıdı almak için, tutar elinden çocuğun, düşer nüfus müdürlüğünün yoluna. Karşılaştığı ilk memura, "Efendim, nüfus kağıdı için gelmiştik de" diyen baba bir başka memura, oradan bir başkasına yönlendirilir ve nihayet kendini masasının üzerinde dağ gibi birikmiş dosyaların arasında zorlukla seçilen bir me-

murun karşısında bulur. Dosyaların arasında kaybolmuş memurun dikkatini öksürüğüyle çeken baba, gözlüğü üzerinden bir bakış atıp "ne istiyorsunuz" diyen memura elindeki kağıdı uzatır. Uzun süren sessizlik memurun "hah tamam buldum" demesiyle bozulur ve memurla baba arasında şu konuşma başlar.

- Adın Reşit mi?
 - Evet.
- Doğum tarihin 1938 mi?
 - Evet.
- 1954'te Hacer'le evlenmiş misin mi?
 - Evet
- Bundan bir oğlun olmuş mu?
 - Evet.
- Adı Yaşar mı?
 - Yaşar Evet. Ellerinizden öper efendim. Nüfus kağıdı yok da. Nüfus kağıdı almaya geldik.
- Bak hele ağa, sen kime nüfus kağıdı alıyorsun?
 - Oğlum Yaşar'a
- Allah Allah, Allah Allaah... Hiç ölüye nüfus kağıdı çıkar mı? Senin oğlun çoktan ölmüş.
 - Ne diyorsunuz efendim! İşte burada, sapasağlam yanımda duruyor.
(Bu arada çocuk "baba! ben ölmüşüm" diye ağlamaya başlayınca babası da "yok oğlum ağlama, bunlar ne bilsin sen ölü müsün diri misin" diyerek çocuğu sakinleştirir. Memur şöyle devam eder.)
- Bi dakka kardeşim bidakka. Emin olmak için kayıtlara yeniden bakalım.
 - Tamam
- Eeee. Adın Reşit mi?
 - Eweet.
- Baba adı Mehmet mi?
 - Evet.
- 1938 de doğmuş musun?
 - Evet.
- 1954'te Hacer'le evlenmiş misin mi?
 - Evet.
- Bundan bi oğlun olmuş mu?
 - Evet.
- Adı Yaşar mı?
 - Evet.

- E kardeşim, buraya kadar defterin yazdığına inanıyorsun da oğlun Yaşar'ın öldüğü mü yanlış oluyor!?
 - Efendim, biz bu çocuğu okula kaydettireceğiz, nüfus cüzdanı lazım, biz onun için geldik hepsi bu.
(Bu arada memur önündeki tozlu defterleri incelemeye devam eder ve şöyle der:)
- Heeeee. Tamam, tamam, anlaşıldı.
 - Heh. Anlaşılmayacak ne var sanki, tabi.
- Tamam tamam, anlaşıldı.
 - Ne anlaşıldı? Sakın bir yanlış anlaşılma filan olmasın efendim?
- Senin oğlun Yaşar 1930'da doğmuş. Demek kiii, yirmi yaşındayken Kore'de şehit düşmüş.
 - 1930'da!
- Evet.
 - Ama... Ben ne zaman doğmuşum?
- Sen de 1938'de doğuşsun.
 - Memur Bey! Yani ben oğlumdan sonra mı doğmuşum? Öyle mi diyorsun?
- Kardeşim, ben demiyorum, kayıtlar diyor. Ben defterin yalancısıyım.
(Baba ile memur arasındaki tartışmayı duyan müdür "ne oluyor burada?" diyerek gelir ve memur "arzediyim efendim" diyerek başlar anlatmaya)
- Ben burada kendilerine anlatıyorum ama bir türlü anlamıyor. Oğluna nüfus kağıdı çıkartmak istiyor. Fakat maalesef çocuk ölü müdürüm.
(Memur, babaya söylediklerini müdürle de paylaştıktan sonra müdürle baba arasında konuşma başlar)
- Ama müdür bey! İşte karşınızda sapasağlam duruyor benim oğlum. Müdür bey! Sizin defterde bir yanlışlık olmasın!
- Defterde yanlışlık olmaz! Olsa olsa sende bir yanlışlık olur. Ama şöyle de olabilir...
 - Kurbanın olayım, ocağına düştüm, evet ne olabilir? Söyle!
- Bak şimdi, sen dul bir kadın almışsın, o kadının senden önceki kocasından bir oğlu var. Adı da Yaşar. İşte o zaman, Yaşar senden büyük olabilir. Evet Senin üvey oğlun Yaşar senden büyük olabilir. Ama defterdeki kayıtlarda sen Yaşar'ın babası

gözüküyorsun.

(Bu arada memur müdüre yaklaşır ve "iyi çıktınız işin içinden müdürüm, iş olsa olsa böyle olabilir" der ve baba ile müdür arasındaki konuşma şöyle devam eder:)

- Pekiii, bizim Hacer ne zaman yapmış bu işi?
- Bakalım kayıtlarda o da var. Buyurun. Defter yalan söylemez. Buyurun bakın, Bekir kızı Hacer, doğum 1948.
- İyi de, 1948, yani Hacer, doğmadan onsekiz yıl evvel Yaşarı doğurmuş öyle mi?
- İşte orda bir yanlışlık var. Ama defterdeki kayıttan yanlışlık olmaz. Ancak şöyle olabilir.
- Nasıl?
- Hacer senden önce evlenmiş, evlendiği adam kendisinden büyükmüş. Evlendiği adamın ilk eşinden Yaşar meydana gelmiş.
- Yaşarın annesi Hacer görünüyor amma!?
- İşte o zaman, Yaşar Hacer'den 18 yaş, senden de sekiz yaş büyük olur.
- Yani şimdi ikiniz de elbirliğiyle bizi bu deftere uydurmaya çalışıyorsunuz öyle mi?
- Her şey apaçık ortada. Anlamayacak bir şey yok. Gidin hadi.⁷

Günümüzde de, geleneğin yanlışlarına sahip çıkmak ve işi kitabına uydurmak için atılan taklaların hikayedeki memur ve müdürün yaptıklarından hiçbir farkı yoktur.

Ebü Hanife ve İmam Şâfi'î Mezarlarından Kalkıp Gelseler...

Kur'ân son nebinin Muhammed aleyhisselam olduğunu bildirmektedir.⁸ İnsanlık ondan sonra ne bir nebi ne de bir kitap beklemelidir. Ancak şayet durum böyle olmasaydı ve Kur'ân bizlere bir nebiyi müjdelemiş olsaydı, o nebi geldiğinde ellerinde Kur'ân olmasına rağmen o nebiye, "Biz bindörtü yıldır bize intikal edenleri bırakıp sana mı tabi olacağız" diyenler hiç şüphesiz olacaktı aramızda.

O nebi Ehl-i Kur'ân'a, "Kur'ân'a tabi olun" dediğinde, "bin yıllık birikim ve gelenek atlanarak kitaba gidilmez, din metne indirgenemez" diyerek karşı çıkanlar da olacaktı.

Aklını kullanamayanlar için gerçek, sayısal güç, otorite ve bu dünyadır. Onlar için gerçek, sadece gerçek olduğu sürece herhangi bir anlam ifade etmeyecektir. Gerçeği

dillendiren Allah ve rasulü olsa dahi bu değişmeyecektir. Bu kişiler için, göklerin kapısı açılrsa da gerçeği görseler, değişen bir şey olmayacaktır. İlgili âyet şöyledir:

"Üzerlerine gökten bir kapı açsak, onlar da oradan yukarı çıksalar, Mutlaka şöyle derler; 'sadece gözlerimiz mahmurlaşmış! Hayır, bizi büyülemişler.'" (Hicr 15/15-16)

Bu tür kişilere melekler gelip gerçeği gösterecekler, kutsadıkları kişiler mezarlarından kalkıp "biz böyle söylemedik, yanlış yapıyorsunuz" deseler yine de inanmaz, yollarından dönmezler. İlgili âyet şöyledir:

"Biz onlara melekleri indirsek, ölümler onlarla konuşsa ve her şeyi önlerine döktsek, yine de inanmazlar, Allah zorlayıcı bir düzen kurarsa başka. Fakat onların pek çoğu bunu bilmezler." (En'âm 6/111)

Cevaplanması Gereken Bir Soru

Şimdi cevaplamamız gereken soru şu olmalıdır: Kendilerine herhangi bir konuda Allah'ın âyetleri hatırlatıldığında, bunun usulsüzlük olduğu gerekçesiyle geleneğe sarılıp meşhur o cümleyi kuranlar yani "bu kadar kişi yanılıyor da, sen mi doğru söylüyorsun?!" diyenler, âyetler karşısında haddini aşmış kabul edilmeli midirler? Şayet bu soruya "evet" diyebiliyorsak, tartışmalarda bu söylemi kullananlara karşı tavrımızın nasıl olması gerektiğini de belirlememiz gerekir. Belki şu âyet bunu belirlememizde yardımcı olabilir:

"Âyetlerimiz hakkında haddini aşanları görürsen başka konuşmaya geçinceye kadar onlardan yüz çevir. Şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra artık o zalimler takımıyla bir arada olma." (En'âm 6/68)

Notlar

1. İbrahim Emiroğlu, Mantık Yanlışları, Ankara, 2004, s. 184 vd.
2. Mesela bkz. Bakara 2/213; Nisâ 4/105; Mâide 5/48.
3. Âl-i İmrân 3/93.
4. Bakara 2/79.
5. Ahmed b. Hanbel, Müsnedü'l-İmam Ahmed b. Hanbel, Daru'l-fikr, y.y., t.y., III, 492.
6. Hukuk-i Aile Kararnamesi ve Esbâbi Mücibe Lâyıhası, Matba-i Orhaniyye, İstanbul, 1336, s. 10.
7. Aziz Nesin'in "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" isimli eserinin 2008 yılında aynı isimle sinemaya uyarlanmış filmin ilgili sahnesindeki diyaloglardan alınmıştır.
8. Ahzab 33/40.